

LBRIS

We know
books

BIBLIOTECA PENTRU COPII

Daniel Defoe

ROBINSON CRUSOE

Traducere din limba engleză de
PETRU COMARNESCU

LITERA
București

1726 Defoe a fost intens preocupat de elaborarea unui cod moral pentru clasa sa, care râvnea să câștige respectabilitate și prestigiu în societate. Acestui scop i-a fost consacrată lucrarea *Negustorul englez desăvârșit*.

1731 Daniel Defoe se stinge din viață. Primul mare romancier englez, Defoe este un minuțios observator și analist, preocupat de morala individuală și socială.

Cuprins

Capitolul I

Nașterea și obârșia mea. La nouăsprezece ani am fugit de acasă împreună cu un coleg. Plecarea pe mare și naufragiul.
Salvarea echipajului și debarcarea lângă Yarmouth. 5

Capitolul II

Plăcuta călătorie în Guineea. În robie la pirații din Sale.
Fuga împreună cu un băiat maur. 22

Capitolul III

Călătoria spre sud. Zărim niște sălbatici. Împușcarea unui leopard.
Sosirea în Brazilia, unde am devenit plantator. Călătoria spre Guineea. Corabia naufragiază în dreptul unei insule pustii.
Tot echipajul piere. Sunt singurul supraviețuitor. 37

Capitolul IV

Înotul până la corabia naufragiată pentru a lua proviziile.
Gânduri asupra situației mele. Corabia se scufundă. 60

Capitolul V

Încep să-mi scriu însemnările zilnice sau „jurnalul”. Diferite planuri pentru a-mi făuri unelte. Încep construirea unei case. Descopăr grâne. Cutremur și furtună. 85

Capitolul VI

Epava corabiei adusă mai aproape de coastă. Noi cantități de provizii. O țestoasă. Bolnav de friguri. Visul cel înfricoșător și seriosa-mi chibzuință. Sfânta Scriptură găsită în lada unui marinar. 102

Capitolul VII

Cercetarea insulei. Tutun, struguri, lămâi și trestie-de-zahăr, toate sălbaticе, dar nicio urmă de om. Pisica se întoarce cu pui. Mă închid în casă pentru anotimpul ploios. 112

Capitolul VIII

Cea de-a doua cercetare a insulei. Papagalul pe care l-am învățat să vorbească. Descoperirea unei părți noi a insulei. Țestoase și păsări marine. Prinderea și domesticirea unui ied. 124

Capitolul IX

Reușita în olărit. Mijlocul de a arde vasele de lut. Construirea unei bărci, pe care nu am putut-o împinge la apă. Cerneala și pesmeții se termină. Îmbrăcămintea se uzează. Alte veșminte din piei de animale. 136

Capitolul X

Împing barca pe apă și sunt purtat către larg. Mă întorc cu greu la țărm. Somnul din care sunt trezit de o voce tainică. 153

Capitolul XI

Descrierea locuinței mele și a împrejurimilor. O alarmă îngrozitoare. Urme de pași pe țărm. Tot felul de presupuneri. 168

Capitolul XII

O barcă pe mare. Resturile unui ospăț de canibali. Spaimă. Cuprins de scârbă, mă înarmează mai tare. Peșteră bună pentru un nou depozit. 182

Capitolul XIII

Cel de-al douăzeci și treilea an al șederii mele pe insulă. Întâlnirea cu canibalii, strânși în jurul unui foc la un praznic. Sunt hotărât să-i nimicesc pe cei care vor mai veni. O corabie eșuată lângă insulă. Expediția până la epavă. Noi provizii. 198

Capitolul XIV

Un vis neobișnuit. Cinci bărci cu sălbatici la țărm. Alți doi sălbatici aduși spre a fi devorați. Salvez pe unul dintre ei. Îl numesc Vineri și îl fac servitorul meu. 215

Capitolul XV

Educarea lui Vineri. Dușca mea, ființă vie și idol pentru Vineri. Începe să vorbească englezește. Un dialog cu el. Descrierea câtorva oameni albi care trăiesc în țara lui. 234

Capitolul XVI

Hotărârea de a merge pe continent. Vineri și cu mine construim o barcă. Sălbaticii sosesc pe mal. Salvăm viața unui spaniol. Descoperim un sălbatic legat în canoa și care se dovedește a fi tatăl lui Vineri. 249

Capitolul XVII

- Știri despre spaniolii care trăiesc printre sălbatici.
Spaniolul și tatăl lui Vineri pleacă spre continent. O corabie
englezească în apropierea insulei. O barcă aduce trei prizonieri.
Mă arăt prizonierilor. Prinderea răzvrătiților..... 270

Capitolul XVIII

- Corabia semnalizează pentru cei plecați cu barca.
Niciun răspuns. Marinarii vin în ajutorul celor plecați.
Prinderea noului echipaj și capturarea corabiei. 290

Capitolul XIX

- Dărăsirea insulei și sosirea în Anglia. În Yorkshire am aflat
că mi-au murit mulți din familie. Drumul la Lisabona pentru
proprietățile din Brazilia. Întâlnirea cu un vechi prieten.
Ne înapoiem în Anglia pe uscat. Lupii ne ies în cale. 312

Capitolul XX

- Lupta dintre Vineri și un urs. Ne războim cu lupii.
Sosirea cu bine în Anglia, unde mă statornicesc și mă însor. . 332

- Tabel cronologic..... 351

Robinson Crusoe
Daniel Defoe

Editura Litera
tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19
e-mail: contact@litera.ro www.litera.ro

Robinson Crusoe
Daniel Defoe

Copyright © 2025 Grup Media Litera pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Mona Apa
Corector: Oana Sănițariu
Copertă: Bell Studio
Tehnoredactare și prepress: Codruț Radu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DEFOE, DANIEL
Robinson Crusoe / Daniel Defoe;
trad.: Petru Comarnescu. – București: Litera, 2025
ISBN 978-630-355-211-8
I. Comarnescu, Petru (trad.)
087,5

Capitolul I

Nașterea și obârșia mea. La nouăsprezece ani am fugit de acasă împreună cu un coleg. Plecarea pe mare și naufragiul. Salvarea echipajului și debarcarea lângă Yarmouth.

M-am născut în 1632 în orașul York, dintr-o familie foarte bună. Tatăl meu nu-și avea obârșia în acest oraș, ci se născuse la Bremen și se stabilise mai târziu la Hull, unde ajunsese, datorită negoțului, în stăpânirea unei frumoase proprietăți. Părăsind negoțul, s-a mutat la York, unde s-a însurat cu mama. Familia mamei, Robinson, era foarte cunoscută în acea regiune. De aceea mă și numesc eu Robinson Kreutznaer, nume care apoi a ajuns, prin obișnuita prefacere a cuvintelor străine în Anglia, acela de Crusoe, așa cum ne zicem și ne scriem noi înșine numele și așa cum m-au chemat totdeauna cunoscuții.

Am avut doi frați mai mari. Cel dintâi a fost locotenent-colonel într-un regiment englez de infanterie din Flandra, comandat mai înainte de faimosul colonel Lockhart, și a fost ucis în bătălia de lângă Dunkerque, purtată împotriva spaniolilor. N-am știut niciodată ce a ajuns cel de-al doilea frate, după cum nici părinții mei n-au știut mai târziu ce s-a întâmplat cu mine.

Fiind al treilea fiu și nepregătit pentru vreo meserie, capul mi s-a umplut de timpuriu cu tot felul de gânduri năstrușnice. Tata, om mai în vârstă, mi-a dat o creștere aleasă. Am învățat acasă și apoi la școala din oraș, tata voind să mă facă om de legi. Eu însă nu mă gândeam la nimic altceva decât să plec pe mare, și această aprigă dorință mă făcea să înfrunt toate povețele tatei, ba chiar și poruncile lui, precum și îndrumările și rugămințile mamei și ale prietenilor mei. O ursită rea părea să mă mâne în această năzuință a firii mele, îndreptându-mă către acea viață năpăstuită de care trebuia să am parte mai târziu.

Tatăl meu, om înțelept, cu scaun la cap și greutate la vorbă, mă sfătuia totdeauna împotriva acestor înclinații pe care le presimțea la mine. Într-o dimineață mă chemă la dânsul în cameră, unde era ținut din pricina gutei, și-mi vorbi cu multă dragoste și înțelepciune. Mă întrebă ce alte motive, în afară de acest dor de ducă, mă îboldeau să-mi părăsesc casa părintească și țara, unde aveam atâtea legături de prietenie, precum și puțința de a ajunge la o frumoasă

situație materială, muncind, dar ducând în același timp o viață plăcută și tihnită. Mi-a arătat că numai oamenii fără nicio nădejde și care nu mai au încotro sau aceia care năzuiesc după bogății nemăsurate pornesc hăt-departe printre străini, în căutare de aventuri, pentru a se sălta prin grele încercări și a-și căpăta faimă folosind căi neobișnuite. Toate acestea însă nu se potriveau cu împrejurările în care mă aflam, căci starea socială ce-mi fusese hărăzită prin naștere era una mijlocie sau, mai bine zis, superioară vieții de rând. Prin îndelungata sa experiență – îmi spunea tata – el a ajuns a se convinge că tocmai această stare este cea mai potrivită pentru fericirea omului, ea nelăsându-l pe om pradă nici suferințelor, grijilor și greutăților pe care le întâmpină cei din clasa muncitoare, dar nici mereu împovărat de orgoliul, stricăciunea, ambiția și invidia ce domnesc în categoriile de sus.

Tata m-a îndemnat să iau aminte la toate aceste adevăruri și să-mi dau seama că toate neajunsurile vieții sunt împărțite între lumea de sus și lumea de jos, pe când cei din clasa de mijloc au parte de cele mai puține nenorociri. Aceștia nu sunt supuși la atâtea neplăceri și suferințe truștești și sufletești ca ceilalți care, fie printr-o viață stricată de lux și desfrâu, fie, dimpotrivă, prin muncă grea și lipsuri, își descumpănesc viața, drept firească urmare a felului lor de trai. Clasei de mijloc i-au fost sortite virtuțile și bucuriile de tot soiul. Pacea și belșugul îi sunt prietene, iar

cumpătarea, liniștea, sănătatea și toate plăcerile viețuirii între semeni îi țin mereu tovărășie. Apucând această cale, oamenii trec tăcuți și liniștiți prin viață și tot astfel o păresc. Ei nu sunt împovărați peste măsură de munca brațelor sau a capului, nefiind vânduți unei vieți de robie pentru a-și câștiga pâinea zilnică, și nici nu sunt hărțuiți de tot felul de întâmplări uluitoare, ce răpesc sufletului liniștea, iar trupului odihna. Nefiind roși de patima invidiei și nici de dorul ambițiilor nemăsurate, ei trec liniștit și ușor prin viață, gustându-i dulceața fără de amărăciune, simțindu-se fericiți și învățând din experiența fiecărei zile să prețuiască această viață fericită.

M-a rugat apoi cu toată stăruința și dragostea să nu-mi bat joc de tinerețea mea și să nu mă arunc cu tot dinadinsul în cine știe ce nenorocire, de care eram scutit datorită vieții ce o aveam acasă și stării sociale în care mă născusem. Mi-a dat a înțelege că nu eram nevoit să-mi câștig pâinea și că este gata să mă ajute cu bani și să facă ce-i va sta în putință ca să-mi găsească un rost în viață, pe potriva sfaturilor lui, iar dacă nu o să fiu fericit sau n-o să mă simt bine în lumea aceasta a mea, vina o s-o port numai eu însumi sau ursita mea; el se socotea dezlegat de orice răspundere prin aceste sfaturi bune și prin faptul de a mă fi prevenit împotriva unui pas greșit, care ar fi spre paguba mea. În cazul că mă hotăram să rămân acasă, el era gata să-mi dea tot sprijinul. Dimpotrivă, dacă nu-l ascultam, el nu mai putea fi vinovat

de niciuna dintre nenorocirile care mă puteau lovi. În sfârșit, mi-a dat drept pildă pe fratele meu mai mare, care se înrolase în armată împotriva sfaturilor sale stăruitoare și fusese ucis în Flandra. Mi-a mărturisit că nu va înceta o clipă să se roage pentru mine în caz că voi face acel pas greșit. Nu voi avea însă parte de binecuvântarea lui Dumnezeu și va veni poate o vreme când îmi voi aminti de cele spuse de dânsul în ziua aceea, dar atunci nu va mai fi nimeni lângă mine care să mă poată ajuta sau mângâia.

Am văzut că-l podidiseră lacrimile în această ultimă parte a convorbirii noastre, mai ales atunci când mi-a vorbit de fratele meu. În clipele acelea, tata nu-și putea închipui cât de profetice erau ultimele sale cuvinte. După ce mi-a spus că poate nu voi mai avea prilejul să mă pocăiesc și nici pe cineva care să mă mângâie, s-a oprit, copleșit de emoție, și mi-a zis că este prea mișcat ca să mai poată adăuga ceva.

Cine nu ar fi fost oare impresionat de asemenea cuvinte? De aceea m-am hotărât să nu mă mai gândesc la plecare și să mă statornicesc acasă după cum mă povățuise tata. Dar vai! Peste câteva zile am uitat tot ceea ce îmi propusesem. Și pentru a ocoli o altă discuție cu tata, m-am hotărât să fug de acasă – și asta peste câteva săptămâni.

N-am făcut-o totuși prea în grabă, așa cum îmi era imboldul, ci, prinzând-o odată pe mama în toane mai bune, i-am destăinuit că doru-mi de a vedea lumea este atât de aprig, încât nu mai sunt în stare să mă apuc de nicio treabă

cu destulă hotărâre, ca să o duc până la capăt, că tata ar face mai bine să-mi dea consimțământul său decât să fiu nevoit a pleca fără voia lui, că am împlinit optsprezece ani și că e prea târziu ca să mai intru ucenic la vreun negustor sau practicant la un notar, și să fie sigură că, și dacă aș încerca, tot nu aș duce lucrurile la bun sfârșit, ba aș fugi cu siguranță de la stăpân, ca să plec pe mare. Dacă ea însă l-ar convinge pe tata să-mi îngăduie a face o singură călătorie și aș constata că o asemenea călătorie nu este pe placul meu, atunci nu aș mai pleca niciodată și aș făgădui în acest caz să-mi recâștig prin toată sânguința timpul pierdut.

Mama s-a mâniat grozav și mi-a răspuns că-i de prisos să încerce a mai vorbi cu tata. El cunoștea prea bine adevărul meu interes pentru a se învoi la plecarea mea. Se mira biata mamă cum de am cutezat să mai vorbesc astfel după convorbirea avută cu tatăl meu, care-mi arătase atâta dragoste și bunătate. Dacă însă țineam cu tot dinadinsul să mă nenorocesc, ea nu mai vedea nicio scăpare pentru mine, arătându-mi limpede că nu voi avea niciodată consimțământul lor și că ea nu vrea să poarte răspunderea nenorocirii mele. Nu voi putea spune niciodată – zicea ea – că am avut învoirea mamei mele, când tatăl meu se arătase împotriva.

Cu toate că refuza să intervină pe lângă tata, am aflat mai târziu că mama i-a pomenit totuși despre convorbirea noastră și că el, foarte necăjit, i-a răspuns oftând: „Băiatul nostru ar putea fi atât de fericit acasă. Dacă pleacă, va fi

cel mai năpăstuit om care s-a născut vreodată. Eu nu pot consimți la una ca asta“.

Abia peste un an de la aceste întâmplări am fugit. Între timp refuzasem toate ademenirile și propunerile, discutând adesea înfocat cu tata și cu mama, care se împotriveau planurilor mele. Într-o zi m-am dus din întâmplare la Hull, și asta fără niciun gând rău. Acolo m-am întâlnit cu un tovarăș de școală, care tocmai pleca la Londra pe corabia tatălui său. M-a îmbiat să plec cu el, în mod gratuit. Fără să mai întreb pe cineva sau să-mi vestesc părinții, cerându-le voia și binecuvântarea, m-am urcat pe corabie, într-un ceas rău, la 1 septembrie 1651. Cred că niciodată nenorocirile n-au început mai devreme și nu s-au terminat mai târziu ca în viața-mi de tânăr aventurier la care pornisem.

Nici nu apucase bine corabia să iasă din golful Humber, că s-a și iscat un vânt puternic, iar marea a început să spumege. Cum nu mai călătorisem până atunci pe mare, mă simțeam bolnav și la trup, și la suflet, precum și nespus de înspăimântat. Mă gândeam la greșeala pe care o săvârșisem și cum mă ajunsese pedeapsa cerului, pentru că-mi părăsisem casa părintească și nesocotisem datoria de fiu. Îmi aminteam de povețele tatei și de rugămințile mamei. Conștiința mea – poate pe atunci mai puțin nesimțitoare decât a ajuns mai apoi – mă muștra pentru că nesocotisem sfaturile părintești și-mi călcasem datoria față de Dumnezeu și de tatăl meu.

În tot acest timp, furtuna se întetea și valurile săltau, deși nu atât de sus cât mi-a fost dat să văd de multe ori mai târziu; și nici chiar ca acelea pe care le-am văzut peste câteva zile. Oricum, a fost îndeajuns ca ele să mă tulbure pe mine, marinar începător, care nu văzusem niciodată așa ceva. Mă așteptam ca fiecare val să ne înghită și, la fiecare cădere a corabiei în golul valului, eram sigur că ea nu se va mai ridica.

Multe jurăminte am mai făcut în acea stare de deznădejde, făgăduind că, dacă bunul Dumnezeu mă va scăpa de data aceasta și voi ajunge să pun iarăși piciorul pe uscat, mă voi duce de-a dreptul acasă și cât voi mai trăi nu voi mai păși pe vreo corabie; că voi asculta de povețele tatei și niciodată nu mă voi mai arunca în astfel de suferințe. Abia atunci am priceput eu rostul cuvintelor părintești despre tihnită viață a clasei de mijloc. Într-adevăr, tata dusese o astfel de viață, la adăpost de furtunile mării și de năpastele pământului. Eram hotărât să mă înapoiez acasă ca un fiu pocăit.

Aceste gânduri înțelepte au durat atât cât a băntuit furtuna și chiar nițeluș după aceea. A doua zi însă, vântul s-a domolit, marea s-a liniștit și eu am început să mă obișnuiesc cu viața cea nouă. Toată ziua însă am rămas pe gânduri, mai ales că simțeam încă răul de mare. Spre seară s-a înseninat și vântul s-a potolit cu totul, iar asfințitul era fermecător. Soarele apunea în limpezimi și tot astfel a răsărit în dimineața următoare. Fiind vânt puțin, marea liniștită înfățișa în bătaia soarelui o priveliște ce mi se părea încântătoare.

Dormisem bine noaptea, nu mai sufeream de rău de mare și eram vesel. Priveam uimit întinderea apei, acum liniștită, dar care fusese atât de răscolită cu o zi înainte. Bunele mele hotărâri începeau iarăși să se clatine. Tocmai atunci se apropie de mine tovarășu-mi de călătorie, care, de fapt, mă ispitise la rău. Bătându-mă pe umăr, mă întrebă:

– Cum te simți după toate astea, Bob? Pun rămășag că te-ai speriat noaptea trecută când a bătut oleacă de vânt, nu-i așa?

– Oleacă de vânt, astfel numești tu furtuna aceea îngrozitoare? l-am întrebat nedumerit.

– Ce furtună, prostuțule? N-a fost nimic. Dacă ai corabie bună, nu-ți pasă de puținel vânt. Ești încă marinar de apă dulce, Bob. Hai mai bine să luăm un punci și să uităm de necazuri. Ia te uită ce frumos e acum!

Ca să scurtez această tristă parte din povestea vieții mele, voi spune numai că am tras atunci un chef marinăresc și mi-am înecat în băutură toate hotărârile luate în timpul furtunii. Cât de repede s-a liniștit marea după furtună, tot așa de repede mi-a dispărut și frământarea sufletească. Și, uitând frica de a pieri în valuri, mi s-au trezit vechile dorințe, dând cu totul uitării hotărârile luate.

Am mai avut îndoieli și remușcări între timp. M-am dezbărat totuși de ele ca de un vis urât. M-am dedat băuturii, iar tovarășia celorlalți m-a făcut să uit de toate. De